

Beste mensen,

Vandaag begint de vredesweek.

Traditioneel gaan de lezingen op deze zondag over geld en economie. De eerste lezing voert Amos ten tonele, die ook wel de 'rooie profeet' wordt genoemd, omdat hij het zo sterk opneemt voor de arme sloebers en zo streng fulmineert tegen handelaren die het zo nauw niet nemen met maten en gewichten.

Het evangelie vertelt de beruchte parabel van 'de onrechtvaardige rentmeester'. het thema is vandaag dus 'geld en economie'. Het is niet moeilijk te zien dat dat alles te maken heeft met vrede, veiligheid en welvaart.

Wat we steeds weer moeten gaan beseffen, is dat ook economie onder de Thora (ethiek) valt en alles te maken heeft met spiritualiteit, hoe aards dat woord ook klinkt! Vooral het Oude Testament verkondigt dat in allerlei toonaarden. Maar ook Lucas (vooral hij) is daar in het Nieuwe Testament van overtuigd.

Een goede vraag voor deze zondag ter overweging:

Hoe blijkt uit mijn huishoudboekje, dat ik christen ben?!

Goede zondag en vriendelijke groet, Hans

VIJFENTWINTIGSTE ZONDAG JAAR C

Vredesweek

Amos 8:4-7

Lucas 16:1-13

Bennekom 2016

Toen de aartsvader Jakob oud geworden was en hij voelde, dat zijn leven ten einde liep, riep hij zijn twaalf zonen rond zijn sterfbed. Hij sprak hen toe, ieder afzonderlijk. Voor de een had een vermanend woord, voor de ander een goede raad, of een zegenbede of een voorspelling. Maar ieder van hen wees hij een taak aan, die zij in hun leven moesten vervullen.

Zo werd Juda opgedragen het land te besturen, Levi zou de zorg voor de tempel op zich nemen, Dan, de zoon van een slavin, kreeg de rechtspraak toegewezen, Issachar de landbouw en het onderwijs, en zijn broer Zebulon de handel, de visserij, maar ook de financiën en heel de economie en zo alle broers. Dit moesten zij samen volbrengen, in goede harmonie en dienstbaar aan elkaar. Alleen zó, meende Jacob, kon er blijvende vrede heersen in het land.

Zo, in wederzijdse afhankelijkheid, zouden ze samenwerken aan het koninkrijk Gods. Niemand was daarbij méér dan de ander, en de taak van Zebulon met zijn zorgen voor het geld en de economie was niet minder spiritueel bezig dan Levi, die voor de eredienst in de tempel te zorgen had.

Van meet af aan was het de bedoeling van de Eeuwige, dat de mens in vrede op aarde zou leven. De profeten worden dan ook niet moe die boodschap te herhalen, te pas en te onpas. In de eerste lezing heeft u Amos, de eerste profeet, wiens prediking op schrift was gesteld, horen fulmineren tegen handelaren, die meenden zich te kunnen verrijken met woekerwinsten en wurgcontracten ten koste van arme mensen. Amos wordt daarom wel met een geuzennaam getooid: de 'rooie, of de linkse profeet'.

Net als het ideaal van vrede en veiligheid zo oud is als de mensheid zelf, zo is corruptie evenzeer van alle tijden. Wat begonnen is als een dienstverlenende organisatie – een coöperatieve bank bijvoorbeeld – kan vaak op den duur aan de verleiding niet weerstaan, en gaat dan - goedschiks of kwaadschiks – als eerste en hoogste prioriteit stellen: zoveel mogelijk geld verdienen.

Ook Jezus van Nazareth schaaft zich in die traditie van de Oudtestamentische profeten. Ook voor hem is geld of economie absoluut geen vies woord. Ook voor hem hoort het goed en verantwoord omgaan met geld tot het domein van de joodse en christelijke spiritualiteit. Van hem zijn pittige uitspraken bekend, als: op de goede weg zijn de armen, maar wee u rijken! Of, uit het evangelie van vandaag: maak je zelfs met de onrechtvaardige mammon vrienden!

De parabel van vandaag maakt het ons niet gemakkelijk! Het liefst zouden we dit hoofdstuk in de Bijbel maar over willen slaan, zoals we ook economiepagina in de krant gemakkelijk ter zijde schuiven als niet zo interessant. Beide bladzijden gaan immers over geld; en theoretische, abstractie beschouwingen daarover zijn nou niet zaken, die veel mensen trekken!

Eerlijk gezegd, weten zelfs de Bijbelgeleerden niet zo goed raad met dit verhaal, dat we 'de parabel van de onrechtvaardige rentmeester' zijn gaan noemen. In de commentaren kun je talloze pogingen vinden om aan deze parabel een zin en betekenis te geven. Maar - we moeten het maar gewoon toegeven - hoe Jezus die parabel bedoeld heeft, we weten het niet. En evenmin hoe dit verhaal functioneerde in zijn prediking.

Zelfs Lucas weet er nauwelijks weg mee. Hij voegt er maar een vijftal spreuken aan toe. Spreuken, die goed functioneerden in zijn jonge kerk. Als wilde hij zeggen: misschien kun je hiermee wel vooruit! Want één ding weet hij zeker: geld, bezit en economie vallen – ook bij Jezus - onder de richtlijnen van de Thora.

In het evangelieverhaal wordt de rentmeester aangeklaagd; beschuldigd, dat hij het bezit van zijn meester verkwanselde. Is die aanklacht waar, of kletsen die mensen maar wat? Het verhaal laat zich ook daar niet duidelijk over uit.

Maar die nieuwe nota's dan, die hij de crediteuren laat schrijven? Sommigen zeggen: ook nu maakt hij weer goede sier met het geld van zijn baas. Maar anderen menen: neen, juist niet. Hij laat nu zijn eigen woekerwinsten vallen. Hij is, misschien zelfs wel 'tot inkeer gekomen'. Hij ziet af van zijn fantasieprijzen. Hij vraagt nu slechts nog wat billijk is. Zó slaat hij twee vliegen in één klap: zijn baas komt in een goed daglicht te staan en zelf maakt hij zich vrienden, die het straks voor hem op zullen nemen, als hij ontslagen wordt. Want spitten kan hij niet en voor belenen schaamt hij zich.

Lucas was blijkbaar een door en door aards man. Hij wil zeker niet, dat de christen zich terugtrekt uit de wereld. Hij wil, dat wij ons niet zouden terugtrekken uit de economie of uit de politiek. Zo met een gezicht van: daar sta ik spiritueel ver boven. De evangelist weet, dat wij niet in deze wereld kunnen leven en werken met absoluut schone handen.

Het is in deze wereld van geweld, van rassenhaat, van letterlijk hemeltemgende hongersnood, van uitbuiting, oorlogszucht... het is in déze wereld, dat het Koninkrijk Gods zichtbaar zou moeten worden. Als geld, als donaties kunnen helpen een eind te maken aan die vreselijke ellende...

Dat betekent misschien toch, dat we als christenen eens opnieuw moeten gaan nadenken over woorden, die ons wellicht 'onaangenaam' in de oren klinken: economie, politiek, macht, het militair apparaat. Ook de kinderen van het licht – zo leert het evangelie - moeten zich daarmee bezighouden. Dat kan niet overgelaten worden aan de kinderen van de duisternis. Want ook deze werkelijkheden horen tot het komende Rijk. Ze spelen een prominente rol als we praten over spiritualiteit en religieus leven.

Wereldvrede blijft een onbereikbare utopie
zolang wij een tweedeling dulden
in onze samenleving
van armen en rijken,
van vluchteling en allochtoon.

Zolang vrede niet betekent: de handen uit de mouwen.
werken en leven in dienst van de naasten
is zelfs een vredesweek vergeefse moeite